

ВЪТРЕШНО СЪЮЗНА ДЕЙНОСТ В Управителния съвет на ССБ

На 26 април в рехабилитационна база "Поп Харитон" - Дряново Управителният съвет на Съюза на слепите в България проведе последното в рамките на своя мандат редовно заседание. То беше последно преди предстоящото първо заседание на XVII-то Общо събрание на пълномощниците. Повечето от документите, които бяха разгледани и одобрени от членовете на УС, ще бъдат представени за дискутиране, обсъждане и приемане от най-висшия орган на ССБ - Общото събрание, което ще се състои на 26-27 май в хотел "Хоризонт" - гр. Обзор.

След изслушването и приемането на протокола от предходното заседание членовете на УС започнаха същинската си работа с разглеждане на докладна записка от управителя на холдинговото дружество Лъчезар Шекеров за дейността на предприятията в системата на "Успех ССБ Холдинг" ЕООД за 2015 година. При отчетен отрицателен финансов резултат от предходната година в размер на 283 хиляди лева, през 2015 г. загубата е намалена на 28 хил. лева. Могат да се отбележат и някои добри резултати и практики, случили се през миналата година, които вече очертават началото на тенденция - например в предприятието в София се наблюдава ръст в обемите на реализираната продукция.

По следващата точка членовете на УС обсъдиха отчета на управителния съвет за дейността на Съюза на слепите в България за периода юни 2011 - май 2016 година. Разглеждането на този документ е включено в дневния ред на общото събрание.

От представените данни е видно, че през изтичащия вече петгодишен период са били проведени пет заседания на XVI-то Национално общо събрание на пълномощниците, на които са били обсъждани годишните резултати от дейността на организацията и търговските ѝ дружества. Пълномощниците ежегодно приемаха и отчетите за дейността на Контролния съвет на Съюза на слепите в България. След задълбочени дискусии върховният орган утвърждаваше годишните бюджети и програмите за развитие на нашето сдружение.

През пролетта на 2015 година бяха проведени отчетно-изборните общи събрания на териториалните съюзни организации. Те протекоха при традиционно добра организация и при средна посещаемост от 35%.

В представените на събранията отчети на ръководствата на ТСО беше отбелязана разнообразната дейност на нашите структури за защитата на правата на хората със зрителни увреждания и тяхната интеграция в обществото. Повече от 75% от териториалните структури водят активен организационен живот. Общите събрания избраха новите председатели и управителните съвети на организациите. През есента на миналата година се проведеха и регионалните отчетно-изборни събрания на пълномощниците. Управителните съвети на регионалните съюзни организации отчетоха своите постижения в развитието на социалните услуги, материалното подпомагане, осигуряването на помощни технически средства, подобряването на достъпността на архитектурната и транспортната среда, любителското творчество, спорта, туризма и други области на нашия организационен живот. Регионалните контролни съвети също отчетоха своята дейност. Избрани бяха новите председатели и съставите на управителните и контролните органи на регионалните организации на ССБ.

В отчета за дейността на ССБ през изтичащия петгодишен период със задоволство се констатира, че е положено началото на процес на кадрово обновяване на ръководните органи на второ и трето ниво на организационната структура. Процесът на включване на млади членове на организацията в ръководствата трябва да ускори своето темпо през предстоящия мандат. Това несъмнено ще се отрази положително на активността и капацитета на сдружението.

През изминалата година регионалните управителни съвети, Управителният съвет на Съюза на слепите в България и XVI-то Национално общо събрание на пълномощниците предприеха серия от мерки за оптимизиране на структурата на организацията. Отчитайки тенденцията на намаляване на числеността на сдружението, кадровия потенциал по места и други фактори, се извърши следната концентрация и реорганизация:

I. На регионално ниво

1. Сливане на регионалните организации в Кюстендил и Благоевград. Новосъздадената организация ще извършва дейността си на територията на двете области и ще бъде със седалище Благоевград.
2. Преместване на седалището на РСО Дряново в Габрово. Регионалната съюзна организация - Габрово ще извършва дейността си както и досега в областите Велико Търново, Ловеч и Габрово.

II. На териториално ниво се извършиха следните преструктурирания:

1. ТСО Сандански се вля в териториалните организации в Благоевград и Петрич.
2. ТСО Белозем в ТСО Раковски.
3. ТСО Хисар в ТСО Марица – Пловдив.
4. ТСО Долни чифлик в ТСО Варна 1.
5. ТСО Провадия в ТСО Девня.
6. ТСО "Успех" - Варна в териториалните организации Варна 1 и 2.
7. ТСО Попово в ТСО Търговище.

В настоящия момент структурата на Съюза на слепите в България включва 15 регионални организации, в които са включени 99 териториални.

В началото на отчетния период в Съюза на слепите в България са членували 16 370 лица със зрителни увреждания, от които:

- а) с намалена работоспособност от 71 до 90% - 4 328;
- б) с намалена работоспособност над 90% - 12 036;
- в) зрящи - 6.

Числеността на организацията към 31.12.2015 г. е 13 860 лица със зрителни увреждания, от които:

- а) с намалена работоспособност от 71 до 90% - 4 134;
- в) с намалена работоспособност над 90% - 9 719;
- в) зрящи - 7.

През отчетния период движението на членовете в организацията е както следва:

- а) новоприети членове - 3 799;
- б) Прекратили членството си - 1591;
- в) Починали - 5 184.

Управителният съвет на ССБ нееднократно е обсъждал въпроса за причините за намаляването на броя на членовете на организацията. Като цяло след правените анализи се стига до извода, че в основата на този процес са заложили обективни причини, върху които ръководството на организацията не може да влияе. И така, след като през 2006 година организацията ни достига своята количествена кулминационна точка и наброява 19 248 членове, за период от десет години тя е намаляла с 5 380 човека.

През отчетния период Съюзът на слепите се финансира от приходи от наеми и продажба на активи, държавна субсидия, проекти, Националната програма за обучение и заетост, социални услуги, финансирани като делегирана държавна дейност, членски внос и други. Управителният съвет прие отчетния доклад за дейността на Съюза на слепите в България за периода юни 2011 - май 2016 година и одобри представянето му на първото заседание на XVII-то Общо събрание на пълномощниците. По следващата точка членовете на УС разгледаха и обсъдиха проектобюджета за 2016 година. В хода на проведената дискусия се изясни, че заложените в него параметри почти не се различават от тези на бюджета за вече изтеклата бюджетна година. Бюджетът на ССБ за 2016 година бе приет с 11 гласа "за". След това членовете на управителния съвет разгледаха, обсъдиха и приеха и финансовите отчети на ССБ и на холдинговото дружество за 2015 година.

Управителят на холдинговото дружество г-н Шекеров информира управителния съвет за състоянието на отдаваните под наем помещения. В неговото изложение се очертаха различните проблеми, които обикновено съпътстват дейностите по отдаване под наем на свободни площи и помещения. Като положителен факт беше отчетено, че на територията на предприятието във Варна всички неизползвани за дейността на предприятието площи са заети от наематели.

От друга страна продължава неблагоприятната тенденция на напускане на наематели, която съществува в предприятието в Пловдив. След сериозно обсъждане Управителният съвет на ССБ даде своето съгласие за проектиране и последващо изграждане върху налични свободни площи в "Успех Филтър" в София на помещения, които да се използват като складове и съответно да се отдават под

наем на заинтересовани клиенти.

В рамките на следващата точка от дневния ред бяха изслушани управителите на почивните станции на Съюза на слепите. Те информираха членовете на УС за състоянието им. Успешно е приключен започнатият през есента на миналата година основен ремонт в рехабилитационна база "Релакс" - Шипковски минерални бани. Базата е напълно реновирана и е готова да посрещне своите гости. Почивна станция "Хоризонт" в Обзор също е ремонтирана и нейният управител г-н Стоянов се надява, че капацитетът ѝ ще бъде запълнен през целия летен сезон, като се има предвид, че тя винаги е една от първите откриващи сезона. Почивната ни база в Дряново засега разчита предимно на местни тържества, но също е в готовност и очаква своите посетители. След изслушване на управителите и задълбочена дискусия управителният съвет прие информацията за състоянието на почивните бази с 11 гласа "за".

Следващият много важен документ, върху който членовете на УС съсредоточиха своето внимание, бе проектът на Програма за дейността на ССБ 2016 - 2021 година. Приетата от управителния съвет програма ще бъде предоставена на вниманието на пълномощниците на общото събрание, на което тя ще бъде обсъдена, допълвана при наличието на добри предложения и приета като програма за действие на организацията през следващия петгодишен период.

По следващата точка управителния съвет разгледа предложение за осигуряване на финансиране на участието на представителен отбор на ССБ на първенство по шахмат за хора със зрителни увреждания, което ще се проведе в Полша. Въпреки съществуващите затруднения, като взе предвид, че шахматът е една от най-достъпните и много популярни игри сред незрящите в цял свят, управителният съвет реши да се намери възможност за финансиране на участието на нашите шахматисти на това първенство.

След това във връзка с навършване на кръгла годишнина бе удостоена със съюзното отличие "Сребърна значка" г-жа Христина Милкова Велева.

За значителен принос към развитието на Съюза на слепите в България управителният съвет реши да бъде удостоен с най-високото съюзно отличие – "Почетен член на ССБ", г-н Владимир Желев от Пловдив.

След това решение поради изчерпването на дневния ред заседанието на Управителния съвет на ССБ беше закрито.

Димитрина МИХАЙЛОВА

Седма балканиада по шахмат за незрящи

От 14 до 16 април в хотелски комплекс "Рамада" - София се проведе седмата балканиада по шахмат за незрящи. Тя бе организирана от регионалната организация на ССБ в София с председател Асен Алтънов и Федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания" с председател Иван Янев.

Балканиадата се проведе с подкрепата на Столична община и Министерството на младежта и спорта. В нея взеха участие най-добрите шахматисти от Румъния, Молдова, Турция, Сърбия, Македония и 45 състезатели от нашата страна.

Официални гости на откриването на балканиадата по шахмат за незрящи бяха зам.-министърът на младежта и спорта г-н Марков, директорът на Агенцията за хора с увреждания г-н Коралски, председателят на Съюза на слепите в България г-н Долапчиев, представители на Столична община, както и Константин Платан - председател на молдовската федерация по спорт за незрящи, и Туран Ичли - председател на Федерацията на хората със зрителни увреждания в Турция.

Специален гост на форума беше г-н Сорин Лападату - президент на комитета по шахматни спортове към ИБСА. Неговото присъствие беше доказателство за голямото международно признание, което е придобил този турнир.

От името на РСО София г-н Асен Алтънов изрази искрена благодарност към столичния кмет г-жа Йорданка Фандъкова за безценната помощ, която тя вече години наред оказва за провеждането на това спортно събитие, с което дава своя много ценен принос за разширяването на възможностите за социално включване на хората със зрителни увреждания. И напълно заслужено София ще бъде европейска столица на спорта през 2018 година.

Благодарност беше изразена и към приятелите и спонсорите на организацията, без чиято финансова помощ балканиадата по шахмат за зрително затруднени нямаше да се състои.

Асен Алтънов изрази своята убеденост, че балканиадата ще допринесе за социалното, културното и спортното развитие на хората със зрителни увреждания от нашата страна и целия Балкански регион. Участието на шахматисти от България и шахматисти от чуждестранни спортни федерации свидетелства за задълбочаването на международното сътрудничество със сродните организации от Балканите.

Шахматът е един от най-добрите примери за адаптиран спорт за незрящи. Той дава шанс на десетки участници за личностна и социална изява. Тази балканиада се провежда в годината на 95-ия юбилей на Съюза на слепите в България.

В своето изказване при откриването на балканиадата председателят на федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания" г-н Иван Янев отбеляза – "Това е един наистина паметен ден не само защото днес се открива този голям спортен форум, а и защото точно днес на сесия на Столичния общински съвет единодушно е била приета дългоочакваната декларация за достъпност за хората в неравностойно положение". Иван Янев обърна внимание на това, че ръководената от него федерация е ангажирана само със спортно-техническата част на събитието, а финансовото му обезпечаване се дължи на регионалната организация на Съюза на слепите в София и по-точно на нейния председател г-н Асен Алтънов, който със своята настойчивост, последователност, упоритост и неуморимост е успял да осигури необходимите финансови средства за провеждането на шахматната балканиада. От името на федерацията г-н Янев връчи на Асен Алтънов специално надписан медал за неговите заслуги за развитието на спорта сред хората със зрителни увреждания в столицата.

Като че ли нарочно откриването на балканиадата съвпадна с рождения ден на председателя на софийската регионална организация.

Приятно впечатление направи изказването на г-н Минчо Коралски – директор на Агенцията за хората с увреждания, който изрази своята радост, че тук са събрани шахматисти с международно признание. Той подчерта, че единствено Съюзът на слепите използва средствата, отпускани от Агенцията за хората с увреждания за организиране на сериозни спортни мероприятия. Минчо Коралски отправи пожелание за подобни големи състезания да се осигури от държавата постоянно финансиране, а не всеки път да се разчита на това, че г-н Алтънов пак ще успее да се справи с тази трудна и често непосилна задача.

Зам.-министърът на младежта и спорта г-н Асен Марков бе лаконичен в изказването си. Той изрази своята увереност, че състезанието ще премине с висок спортен дух и пожела успех на спортистите. В съпътстващата спортната част на балканиадата културна програма гостите имаха възможност да посетят Боянската църква, Рилския манастир, Народния театър "Иван Вазов" и други културни забележителности.

За читателите на нашето списание г-н Сорин Лападату сподели: "За мен е голяма чест да представлявам тук Съюза на слепите в Румъния и Международната асоциация по спорт за незрящи. В България съм бил много пъти, а и на балканиадата присъствам вече за трети или четвърти път. С удоволствие констатирам, че, както винаги, организацията беше перфектна. Чувства се сериозният опит на господата Долапчиев и Алтънов. Много се радвам, че и шахматисти от Румъния имат възможност да премерят сили с колегите си от другите балкански страни".

- Според Вас какво е нивото на участващите шахматисти?

- Отборите на Румъния, България, Сърбия и Македония са между десетте най-добри отбори в Европа, като отборът на Сърбия е с един плюс по-добър от останалите.

- Играта на кой шахматист Ви впечатли най-много?

- Не мога да отлича само един. Със сигурност първите трима шахматисти бяха най-добри. Расим Низам от България е на световно ниво. Да не забравяме, че миналата година той спечели трето място на световните игри за незрящи в Сеул, Южна Корея. Не можеше да не ме впечатли и играта на победителя Иван Милосавлевич от Сърбия. Като цяло първенството беше много силно. Неслучайно разликата между първите три отбора е само половин точка. Чрез вас искам да уведомя незрящите шахматисти в България, че в началото на октомври тази година в Румъния ще се проведе първият световен шахматен турнир за хора със зрителни увреждания. В него ще се състезават само индивидуални играчи и няма да има отборно класиране. Той ще се проведе под егидата на ИБСА. Надявам се, че и много играчи от Балканите ще вземат участие в него.

Радвам се, че между съюзите на слепите от Румъния и България има голямо разбирателство и дългогодишно сътрудничество в почти всички сфери от тяхната дейност - социална, културна, спортна и така нататък.

Шахматистът, спечелил балканския шампионат, се казва Иван Милосавлевич. Той е от Република Сърбия. На 37 години е и работи като телефонист. Играе шахмат от 10-годишна възраст. В родината си е печелил и държавни награди от участия в турнири заедно с виждащи шахматисти. Милосавлевич сподели: "Конкуренцията беше много яка. Имаше много силни състезатели и оспорвани партии. Аз лично нямам оплакване от съдиите, но мисля, че понякога те не бяха съвсем справедливи. Много съм доволен от организацията като цяло. Доволен съм от посрещането и отношението към нас на нашите български домакини".

Друг много специален гост на балканиадата беше председателят на Федерацията на слепите в Турция и председател на Конфедерацията на хората с увреждания в Турция г-н Туран Ичли - "Турнирът беше много силен. Нашите състезатели не успяха да спечелят призови места, но сме доволни, че участвахме. Аз не се занимавам със спорт, но съм изключително доволен от културната програма, която ни беше предложена. Доволен съм, че можах да усетя атмосферата на българския театър, че посетих музея на Кемал Ататюрк и бях в страната, където той е срещнал своята голяма любов - едно ваше българско момиче, което е обичал до края на живота си. Искам да поздравя организаторите на състезанието. Наистина организацията беше на изключително високо ниво".

Въпреки своята постоянна ангажираност г-н Алтънов успя да ми отдели няколко минути, за да отговори на въпросите, които му зададох.

- Как успяхте и тази година да осигурите финансиране за това голямо мероприятие?

- Всяка година става все по-трудно. Само който не го е правил, не знае колко трудно е в днешно време да се осигурят необходимите за такова мащабно състезание финансови средства. С помощта на Столична община, фирми като "Успех Филтър", "Химпрогрес", фирма "Санел", "СИ Банк", сладкарници "Неделя" и приятели успяхме и този път.

- Колко финансов ресурс Ви беше необходим?

- Искам да споделя, че от бюджета на организацията не е изхарчена нито стотинка. Всички средства в размер на 20 хиляди са събрани от спонсори. От тях за балканиадата са изхарчени 16 хиляди и 700 лева, а останалите са в касата на организацията. Чрез списание "Зари" искам още веднъж да изразя своята благодарност на всички, които ни подкрепиха и благодарение на които успяхме да създадем възможност за сериозно спортно състезание и комфортно изкарване на нашите гости. Управителният съвет на регионалната организация взе решение да депозираме писмо до Столична община с предложение от следващата година да включат това мероприятие за финансиране от общинския бюджет с около 20 хиляди лева. Имаме намерение отново от следващата година да разширим териториалния обхват на турнира, да не се ограничаваме само с участие на състезатели от Балканите. Предлагаме турнирът да се нарича "Купата на София - голяма община". Накрая искам да изкажа моите най-дълбоки благодарности и на екипа, с който работихме по време на цялото протичане на балканиадата.

Медалите на победителите бяха връчени на официалната вечеря. За доброто настроение на гостите по време на вечерята се грижеха изпълнители от регионалната организация в София.

Димитрина МИХАЙЛОВА

Сърбите станаха първи

На балканиадата по шахмат участваха 69 състезатели от 6 страни - България, Македония, Молдова, Румъния, Сърбия, Турция. Българските шахматисти бяха утвърдени след приета наредба от управителния съвет на федерация "Спорт за хора със зрителни увреждания", както следва:

1. 30-те най-добре класирали се от миналогодишното държавно първенство по шахмат при мъжете.
2. 4-те най-добре класирали се жени от миналогодишното ДП.
3. 4-те столичани от нарочен турнир, проведен за целта на 19 март 2016 година.
4. По двама ученици от двете училища в София и Варна.
5. 4 участници с мотивационни заявки, които по различни причини не са успели да вземат участие в ДП през 2015 г.

Главни съдии на турнира бяха Радислав Атанасов, преподавател в Националната спортна академия "Васил Левски" и в СУ "Свети Климент Охридски" по шахмат, и Иван Стойнов.

Състезанието се проведе в 7 кръга по швейцарската система на контрола 45 минути.

Церемонията по награждаването се състоя на 16 април от 18,00 часа на тържествена вечеря.

Официалните гости, които връчиха и наградите, бяха Васил Долапчиев, Илия Лалов - председател на Българската параолимпийска асоциация, Донко Ангелов - директор на "Успех Филтър ССБ" ЕООД, Емил Узунов - председател на Контролния съвет на ССБ, Асен Алтънов - главен организатор и "виновник" (в кавички) за шахматната надпревара, а купата на столицата връчи лично зам.-кметът д-р Тодор Чобанов. Спечели я най-добре представилият се шахматист, състезаващ се за столичен клуб. Това беше Илинка Дилкова с подгласници Никола Илиев и Алекси Динков.

В индивидуалното класиране златото завоюва сърбинът Иван Милосавлевич, среброто грабна Михаил Дачиан, Румъния, а нашето момче Расим Низам се задоволи с бронза.

В отборното класиране сърбите станаха първи, румънците втори, македонците трети, българите четвърти.

Гост на мероприятиято беше Сорин Лападату - председател на шахматния комитет към IBSA. Той беше награден с благодарствен плакет.

Благодарствен плакет получи и медията, която изчерпателно отразяваше всички събития и подробности около това най-голямо международно състезание за хората със зрителни увреждания у нас - радио "Брайл ФМ".

Разбира се, имаше благодарствен плакет и за Столична община, приет от д-р Чобанов, защото събитието се организираше под патронажа на кмета на София г-жа Йорданка Фандъкова.

Паметни медали бяха раздадени и на други заслужили гости и спортисти.

Крайно класиране

Отборно класиране

1. Сърбия - 19,5 т.
2. Румъния - 19,5 т.
3. Македония - 19 т.
4. България (мъже) 18 т., в състав Расим Низам, Петко Пътев, Александър Тодоров, Милко Кичуков.
5. Турция - 15,5 т.
6. Молдова - 13,5 т.
7. България (жени) - 11,5 т., в състав Габриела Илиева, Илинка Дилкова, Кънка Витова, Пена Йонкова.

Купа на София за най-добре представил се шахматист, състезаващ се за столичен клуб

1. Илинка Дилкова, СКИ "Витоша".
2. Любомир Василев, СКИ "Витоша".
3. Никола Илиев, УСК "Болид".

Индивидуално класиране

1. Иван Милосавлиевич, Сърбия - 6.0 т.
2. Михаил Дачиан Прибеану, Румъния - 5.5 т.
3. Расим Низам, България, СК "Изгрев" - 5.5 т.
4. Миле Капанов, Македония - 5.5 т.
5. Зоран Костадиновски, Македония - 5.5 т.
6. Евгени Спину, Молдова - 5.5 т.
7. Небойша Джукич, Сърбия - 5.0 т.
8. Юлиу Рудолф, Румъния - 5.0 т.
9. Михай Бурсуч, Румъния - 5.0 т.
10. Мумин Аксу, Турция - 4.5 т.
11. Георге Брату, Румъния - 4.5 т.
12. Унал Домнез, Турция - 4.5 т.
13. Тодор Георгиев, България, СК "Бялата лястовица" - 4.5 т.
14. Зарко Селковски, Македония - 4.5 т.
15. Петко Пътев, България, СК "Кракра" - 4.5 т.
16. Драган Богданович, Сърбия - 4.5 т.
17. Димитру Влад, Румъния - 4.5 т.
18. Йордан Георгиев, България, СК "Пирин спорт" - 4.0 т.
19. Василе Богату, Молдова - 4.0 т.
20. Илия Величков, България, СК "Плевен" - 4.0 т.
21. Габриела Илиева, България, СК "Плевен" - 4.0 т.
22. Миле Биеланович, Сърбия - 4.0 т.
23. Фикри Мехмедов, България, СК "Дунав 2013" - 4.0 т.
24. Александър Тодоров, България, СК "Пирин спорт" - 4.0 т.
25. Феим Сеад, България, СК "Дунав 2013" - 4.0 т.
26. Милко Кичуков, България, СК "Изгрев" - 4.0 т.
27. Константин Платон, Молдова - 4.0 т.
28. Трайче Димов, Македония - 3.5 т.
29. Емре Ев, Турция - 3.5 т.
30. Стоян Ганев, България, СК "Успех" Варна - 3.5 т.
31. Димитър Хинев, България, СК "Успех" Варна - 3.5 т.
32. Иван Велев, България, СК "Феникс" - 3.5 т.
33. Банко Томов, България, СК "Успех" Дряново - 3.5 т.
34. Фахрадин Ахмедов, България, СК "Дунав 2013" - 3.5 т.
35. Илинка Дилкова, България, СК "Витоша" - 3.5 т.
36. Венко Ганев, България, СК "Успех" Варна - 3.5 т.
37. Рангел Цветков, България, СК "Феникс" - 3.5 т.
38. Джейхун Пехливан, България, СК "Вая" - 3.5 т.
39. Никола Колев, България, СК "Вая" - 3.5 т.
40. Пламен Смиловски, България, СК "Туида" - 3.5 т.
41. Ненчо Обретенов, България, СК "Успех" Дряново - 3.0 т.
42. Левент Вурал, Турция - 3.0 т.
43. Митко Георгиев, България, СК "Успех" Варна - 3.0 т.
44. Борислав Лазаров, България, СК "Пауталия" - 3.0 т.
45. Валентин Тонов, България, СК "Успех" Дряново - 3.0 т.
46. Али Неби, България, СК "Зора" - 3.0 т.
47. Добрин Добрев, България, СК "Туида" - 3.0 т.

48. Любомир Василев, България, СК "Витоша" - 3.0 т.
49. Атанас Иванов, България, СК "Феникс" - 2.5 т.
50. Иван Митин, България, СК "Кракра" - 2.5 т.
51. Петър Кисъов, България, СК "Изгрев" - 2.5 т.
52. Никола Илиев, България, СК "Болид" - 2.5 т.
53. Михаил Илиев, България, СК "Витоша" - 2.5 т.
54. Алекси Динков, България, СК "Болид" - 2.5 т.
55. Динко Даскалов, България, СК "Пауталия" - 2.5 т.
56. Кънка Витова, България, СК "Пауталия" - 2.0 т.
57. Радко Диков, България, СК "Пираните" - 2.0 т.
58. Янко Петров, България, СК "Пираните" - 2.0 т.
59. Пена Йонкова, България, СК "Бялата лястовица" - 2.0 т.
60. Николай Димитров, България, СК "Пираните" - 2.0 т.
61. Иван Пухлев, България, СК "Дунав 2013" - 2.0 т.
62. Жулиен Колев, България, СК "Ямбол 99" - 1.5 т.
63. Александра Стоянова, България, СК "Атлет" - 1.5 т.
64. Емриш Мемишев, България, СК "Атлет" - 1.0 т.
65. Емии Антон, Молдова - 0.0 т.
66. Зейно Байрами, Македония - 0.0 т.
67. Стоислав Велковски, Македония - 0.0 т.
68. Николай Чончоров, България, СК "Болид" - 0.0 т.

Иван ЯНЕВ

ДИСКУСИЯ Опровержение относно "авторите на първия турнир по боулинг за хора с увредено зрение в България"

В брой 4/2016 г. на списание "Зари" в рубриката "Из живота на организациите" е поместен материал от ТСО на ССБ - Велико Търново със заглавие "Нова спортна победа" от Пенчо Василев. Още в началото на материала се подчертава, че:

"Много и разнообразни са културните и спортни събития в календарния план за годината на териториалната организация на слепите във Велико Търново. За всяко от тях може да се напише отделна статия. В тази обаче ще стане дума за една инициатива, която е уникална за съюзната организация в национален мащаб. Ние сме авторите на първия турнир по боулинг за хора с увредено зрение в България, състоял се през октомври 2015 г. ..."

Искам да информирам читателите на списание "Зари", че първият турнир (състезание) по боулинг за хора с увредено зрение в България, е проведен още на 18.09.2014 г. в Пловдив. Това е "Първото национално първенство по боулинг на сляпо-глухите" и "Първото европейско първенство по боулинг на сляпо-глухите", които се проведеха в рамките на Втория европейски празник на специфичните възможности на сляпо-глухите и Единадесетия национален празник на специфичните възможности на сляпо-глухите с организатор Националната асоциация на сляпо-глухите в България, чиито членове са както с увредено зрение, така и с увреден слух.

Авторът на статията от бр. 4/2016 г. Пенчо Василев изглежда не е знаел това, но се обръщаме с молба към него да се съгласи, че истината е, че великотърновската организация на ССБ провежда за първи

път такъв турнир по боулинг за хора с увредено зрение само в рамките на системата на ССБ (организиран от ССБ), а не е въобще за първи път за хора с увредено зрение.

Димитър ПАРАПАНОВ,
председател на Националната асоциация на сляпо-глухите в България

ИЗ ЖИВОТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ Добрич

Фронтовакът разказва

На 9 май по случай Деня на Победата над хитлеризма и Деня на Европа членовете на "ХобиСклуб" се срещнахме с нашия приятел Николай Георгиев - ветеран от войната.

С внимание изслушахме неговите спомени: "Млади бяхме, неопитни, но бързо се научихме да стреляме и да обезвреждаме немските мини - разказва Николай. - Мокри, кални крачехме по пътищата на войната. Минавахме през градове, села - опожарени, разрушени, обезлюдени. Почиствахме минни полета, проправяхме път за войниците след нас. Особено тежко беше в Унгария. Останалите живи се скриха, страхувайки се от нашите войници, но ние успяхме да им помагаме, доколкото можем.

Дадохме много свидни жертви. И до днес са пред очите ми моите другари, покосени от немски куршуми и разкъсани от мини. Минахме през Ниш и Страцин, Струма и Драва, но никога не забравихме, че сме българи, че воюваме за България, за честта на българския войник.

На никого не пожелавам да преживее ужасите на войната, да губи другаря, с когото е делил войнишката дажба, последната цигара..."

След емоционалните спомени на Николай Георгиев, които изслушахме със затаен дъх, председателят на клуба Иван Тодоров почерпи за своя рожден ден - 9 май. Той получи много благопожелания и пролетни цветя.

Иван ТОДОРОВ

Варна

Пролетни новини от морската столица

Априлски победи

Както е известно, музиката е нещо като втора природа за хората без зрение. Липсата на зрение изостря

слуха и прави по-чувствителна душата. Неслучайно в Дома на културата на слепите в град Варна функционират няколко групи по интереси:

- група за градски и популярни песни "Еделвайс" с художествен ръководител Недялка Митева,
- женски народен хор "Светлина" с художествен ръководител Теодора Манева,
- народен оркестър "Спектър" и мъжка вокална група "Мечта" с художествен ръководител Николай Докторов,
- група за художествено слово "Зари" с художествен ръководител Нели Иванова.

Всички тези формации се ръководят от екипа на Центъра за социална рехабилитация и интеграция на хора с увредено зрение, който се управлява от Фондация "Съпричастие". И всички те носят имена на цветя, светлина и цветове, напук на помръкналите зеници.

Особено успешен за нашите състави бе април 2016 година.

На 16 и 17 април в "Гранд Мол" - Варна се проведе IX Национален музикален фестивал "Фолклорен изгрев", организиран от фолклорния телевизионен канал "Сънрайз мюзик", музикална компания "Сънрайз Маринов" и район "Младост" - Варна. Явиха се и нашите фолклорни състави, и двама индивидуални изпълнители на народни песни и инструментални пиеси. Всичките ни участници бяха отличени и получиха специална награда в раздел "Фолклорни ансамбли" и плакет за цялостно творчество.

На 23 април се проведе III Национален фолклорен конкурс "С песните и танците на Тракия". Участваха всички фолклорни състави и индивидуални изпълнители. Класата си е класа:

- първа награда и златен медал за оркестър за народна музика "Спектър",
- първа награда и златен медал за мъжка вокална група "Мечта",
- първа награда и златен медал за Койчо Тихолов - изпълнител на народни песни и гъдулка,
- трета награда и бронзов медал за Петър Дечев - изпълнител на родопски песни,
- специална награда и статуетка за женски народен хор "Светлина".

По случай 140 години от Априлското въстание на 20 април по Радио Варна бе излъчен поетичният спектакъл "Каблешков" по едноименната творба на Иван Вазов в изпълнение на групата за художествено слово "Зари".

През месец май предстои участие на групата за градски и популярни песни "Еделвайс" в предаването на Бони Милчева "Ако зажалиш" по телевизия "Скат".

Всички тези участия и награди имат една дългосрочна цел - формиране на позитивни обществени нагласи към хората с увреждания като към нормални хора и талантиливи и пълноценни личности.

В подкрепа на хората с увредено зрение

В тазгодишния конкурс за проекти на Фонд "Култура" на Община Варна са подкрепени два проекта, насочени към хората с нарушено зрение:

- "Да докоснеш изкуството" на фондация "Съпричастие" в партньорство с Регионалния исторически музей - Варна;
  - "Молитва към морето" на фондация "Алтернатива 2002" в партньорство с фондация "Съпричастие".
- Първият проект - "Да докоснеш изкуството", е насочен към посетителите на градските музеи, които имат увредено зрение и не могат да се насладят на прекрасните образци на световната културна съкровищница.

Изкуството е общочовешка ценност. То възплъщава хилядолетните творчески пориви на много хора в различни области и съдържа хиляди примери за уникални творби – част от богатството на планетата. Всички хора имат право на достъп до постиженията на вековния човешки гений и до красотата на произведенията на изкуството.

С настоящия проект ще се опитаме поне малко да открянем вратата на културно-историческото ни наследство пред незрящите хора. С помощта на релефни изображения ще дадем възможност да се възприемат чрез докосване различни предмети на архитектурата и историята. За целта ще бъдат изработени албуми с релефни изображения на сгради, експонати, характерни предмети и други интересни обекти от реквизита на Регионалния исторически музей във Варна и неговите отдели. По този начин незрящите посетители ще придобият поне частична представа за съдържанието на музейните експозиции. Подобни албуми с релефни изображения има в почти всички известни музеи и

катедрали в европейските страни, а в Италия и Гърция съществуват самостоятелни музеи на тактилното възприемане на изкуството - музеят "Омир" в Анкона и "Фар на слепите" в Атина. Чрез изпълнението на настоящия проект ще се доближим до развитите културни страни и ще създадем първите в България албуми с релефни изображения за нуждите на незрящите туристи и гости на Варна. Предвиждаме посещения на деца с нарушено зрение в достъпните музеи и запознаването им с част от културно-историческото наследство в морската ни столица.

Вторият проект - "Молитва към морето", е в сферата на документалното филмово изкуство. Целта му е да осигури възможност на гражданите за достъп до стойностни културни произведения на местни творци и да съхрани постигнатото ниво на художествено майсторство. За постигане на тази цел ще се заснеме музикален филм за вокалната група за градски и популярни песни "Еделвайс", която работи в Дома на културата на слепите във Варна.

Групата е създадена през 1998 година от Недялка Митева, която ръководи състава и досега.

Ръководителката и почти всички участници са незрящи, но влюбени в музиката и отдадени на това изкуство, което се превръща в тяхна съдба. В продължение на 16 години групата развива своята творческа дейност, като изпълнява стари градски и авторски песни на различна тематика, прави студийни записи и участва в множество конкурси, фестивали и концерти в страната и чужбина.

Носител е на много награди от национален и регионален мащаб, между които от фестивалите "Море и спомени" - Варна, "Златен кестен" - Петрич, "С песните на Ари" - Хасково, "Пей, сърце" - Кюстендил, "Ех, любов, любов" - Обзор, "Под липите златен прах се рони" - Стара Загора, "Листопад на спомените" - Варна и други.

Група "Еделвайс" притежава много добри певчески умения и неслучайно се смята за една от най-добрите групи от този жанр във Варна. Затова е изключително ценно да бъде съхранен споменът за тяхното творчество за бъдещите поколения - както като носители на музикален талант и творческа отдаденост, така и като част от културното богатство на Варна.

В изпълнение на настоящия проект ще бъде заснет филм с наименование "Молитва към морето". Той ще съдържа 5 клипа на песни на групата на морска тематика. Две от песните са авторски, написани специално за група "Еделвайс" по текстове на Веселина Стоилова и музика и аранжирани от Недялка Митева. Група "Еделвайс" е уникална и с това, че без възможност за дирижиране е постигнала съвършена хармония и изящност в музикалното изкуство. Това съвършенство заслужава да се запази и предаде на бъдещите поколения музикални творци.

Териториалната организация на сляпо-глухите с ново ръководство

На 21 април 2016 г. по инициатива на Управителния съвет на Националната асоциация на сляпо-глухите в България се проведе извънредно събрание на териториалната организация във Варна. Причина за него бе напускането на трима от избраните през 2014 г. членове на управителния съвет. Извънредното събрание имаше основната задача да попълни състава на УС от Варна. След проведените частични избори ръководството на ТО сляпо-глухите в град Варна има следния състав:

- Станчо Добрев - досегашен председател, избран през 2014 г.;
- Младен Стоилов - заместник-председател;
- Ганка Параскевова - досегашен член, избран през 2014 г., и сътрудник на организацията;
- Ваньо Биячев - председател на Обединения спортен клуб на сляпо-глухите "Вихър" - Варна;
- Станислав Парушев.

Териториалната организация на сляпо-глухите във Варна води богат и пълнокръвен организационен, социален и културен живот. Всеки месец се провежда поне едно културно или спортно-туристическо мероприятие, посветено на бележити дати и празници през годината. Нека пожелаем още по-големи успехи в работата на новоизбраното ръководство!

Веселина СТОИЛОВА

Силистра

Великденска изложба

На 4 май в РСО Силистра се проведе регионална великденска изложба от домашно приготвени кулинарни изкушения, посветена на 95-ата годишнина на ССБ. Участие в мероприятиято взеха 15 съюзни членове. С много любов хората с различни степени на увредено зрение бяха подготвили символи на Възкресението. В кошнички, украсени по подобаващ начин, лежаха изложбените мостри. Красиви добруджански питеи, приготвени от сръчните ръце на Елена Великова, Тодорка Раева, Вълка Николова, и красиво изработени сувенири от Мария Здравкова от ТСО Тутракан допълваха празничния интериор. "Няма значение как човек усеща красотата - споделиха съюзни членове. - Важното е сърцето да е винаги отворено за доброта, а ръцете сами знаят как да я сътворят." На всички участници в изложбата бяха връчени грамоти от председателя на РСО Силистра Петранка Стоянова. Гостите на изложбата от вокално-инструментална група "Чар" към Народно читалище "Доростол 1870" - Силистра изнесоха богата празнична Великденска програма.

Петранка СТОЯНОВА

Карнобат

Обединяване и заздравяване на структурата

Обединяване и заздравяване на организацията на незрящите в Карнобат - това е основната цел на ръководството на местната структура. На 20 април ТСО на слепите в града представи пред обществеността отчет за дейността си за периода 15 април 2015 – 20 април 2016 година. С минута мълчание в памет на починалите членове на организацията започна събранието. За да чуе отчета на ТСО на слепите в Карнобат, се събра значителна част от членската маса, наброяваща 53-ма човека от Карнобатска и Сунгурларска община. В доклада председателят Йовчо Георгиев представи накратко всичко свършено от ръководството на организацията през изминалите месеци - проведените мероприятия, участието на членовете на организацията в тях и тъй насетне. Специален гост на събранието бе председателят на РСО Бургас Бинка Монева. Успешна и запомняща се година отчете ТСО на слепите в Карнобат. Новоизбраното ръководство с председател Йовчо Георгиев и членове Станчо Василев, Жела Желева, Георги Георгиев и Яни Ямаков изпълни редица от начертаните задачи. Отчетено бе, че всяка сряда в новия клуб сбирките се посещават масово и преминават интересно и ползотворно. През периода ръководството наложи традицията да посещава своите членове, за да ги поздрави по повод празниците. Над 25 човека от организацията получиха за новогодишните празници малки пакети с храна. Лично председателят и сътрудникът посетиха всеки един от тях, за да им ги връчат с пожелания за здраве. Срещите

преминаваха в задушевна обстановка, в разговори за трудностите в нерадостния живот. "Не може да бъде описана радостта на хората, когато влизахме в техните домове", каза председателят Георгиев. Всички са заявили, че искат по-често хората от ръководството да ги посещават, защото по този начин им дават кураж и възможност да общуват. Именно поради тази причина ръководството на организацията на незрящите полага усилия хората със зрителни проблеми да бъдат забелязани и ценени. "Те са като всички останали и имат желания и мечти. Те са пример за подражание, защото се борят, въпреки тъмнината около тях", подчерта Йовчо Георгиев.

На 1 март всеки член на организацията е получил мартеничка за прекрасния български празник, а за 8 март за всяка жена е имало скромен подарък.

Запомнящо се за изминалата година ще остане пътуването по повод Деня на белия бастун. Членовете на организацията посетиха Жеравна, Котел, Караджейката и село Градец.

През отчетния период организацията се е увеличила с нови 8 души. Усилията се полагат в посока обхващането на по-голям брой от хора, имащи зрителни проблеми. Привлечени са нови членове от община Сунгурларе. От доклада за финансовото състояние на структурата стана ясно, че тя не е от заможните в общината. За всяко мероприятие се търси съдействие. Мисията, целите и сърцата на ръководството обаче са богатството на организацията. Те са решени да следват пътя си и да защитават правата на незрящите, техните социални и икономически интереси. В тази благородна кауза до тях е ръководството на регионалната структура, което е много доволно от развитието на местната организация.

Със съдействието на добри хора от Карнобат всеки човек от ТСО на слепите в Карнобат получи по 30 купона за хляб.

ЛИТЕРАТУРА Слънцето грее за всички

"Боже, колко мъка има на тоя свят, Боже!"

Тези силно емоционални думи на неповторимия сърцевед Йордан Йовков, казани по повод на болното момиче, чийто баща с покрусено сърце го води през полето с каручката "все по теля, все по теля", та дано да я срещнат бялата лястовица. Тази голяма надежда - бялата лястовица, да може да излекува милата му дъщеря.

Тази велика надежда! Тя крепи стотици и хиляди пострадали хора. Тя е нужна на всеки човек. Както пише в Светото Писание, Нашият Спасител казва: "Твоята вярата те изцери". Мили колеги по съдба, трябва да вярваме в доброто и в човека! Да си помагаме! Тя, Вярата, е наистина велика сила! Че как иначе ще можем да живеем без нея! Без Вярата човек е обречен. Тя помага в най-трудните моменти и на тези, които не са с увреждания. Но най-вече помага на активните и инициативните. Тези които не се отчайват, а знаят, че след всяка буря ще изгрее слънце, иначе какво ни остава - живот без цел и посока. И тук пак ще го кажем - Бог, ако е отнел едно, е добавил друго и най-важни са силната воля и целта в живота!

В съзнанието ми изплуват думите на един от най-големите творци на България - Пенчо Славейков. Той пише за Иван Тургенев - негов пример и вдъхновение, след като прочита произведението му "Живи мощи", "Ти ме поръси с живата вода на вярата, че ще се събуди за живот и онзи, на когото и чужди, и свои гледаха като на мъртвец", като има предвид своята парализа. Той побеждава своето страдание и се вдъхновява за нов живот. И слава Богу! Така че нека Вярата не оскъднява, уважаеми колеги!

Димитър КЪНЧЕВ

МАЛКО ИСТОРИЯ Кошничарството беше за нас не само професия!!!

Ангел СОТИРОВ

На 20 април, четири дни преди Връбница - Деня на кошничаря, отново сме заедно. Пак на същото място – съюзния клуб в стария "Успех". Настроението ни е доста приповдигнато не само от тазгодишното по-празнично меню и по-голямото изобилие от огнена течност, щедро отпуснати от УС на пловдивската регионална организация на ССБ. През януари се навършиха 60 години от старта на пловдивското предприятие за слепи. Неговите сгради ги има и то в два двора. Част от техните наематели също са налице. Но за съжаление вече от петнайсетина години хора с нарушено зрение не работят в предприятието с изключение на неговия управител Велик Атанасов и на няколко полуслепи охранители, получаващи си възнагражденията от частна охранителна фирма.

Еленко Милицин, патриархът на пловдивските невидящи кошничари, съвсем спонтанно и развълнувано ни приветства със своя благ пасторски глас: "Кошничарството не беше за нас само професия, посредством която си изкарвахме своята прехрана, а тя се оказа и една школа, един университет. Хората, които минаха през тази школа, станаха с добри качества и добродетели, станаха и добри работници, които се реализираха в нашата система. Като ярко доказателство за това вече десетки години е Велик, който организира днешното мило тържество, и със своя възрожденски дух поддържа това направление. Така че кошничарството е неразривно свързано със създаването на нашето предприятие, защото тази професия изгради хора, а и дълги години кошничарството беше основата на "Успех". Искам да кажа още две думи. За мен това място, където сме, е било винаги скъпо, свидно и свято, защото тук започва нашето добро начало. Тук мина по-голямата част от живота ни, нашата младост. Тук имаше всичко. Имаше дейност. Ние работехме, създавахме. Правехме планове. Тук се създаваха семейства, раждаха се деца, купуваха се домове. И всичко! За съжаление нещата са се променили. Тези сгради наоколо, плод на труда ни, са само паметници и неми свидетели на нашия градивен и съзидателен труд, който някога се е полагал. И ако има нещо добро, то е, че тук си остава наша твърдина, И дай, Боже, завинаги! Наздраве, другари!"

Без никакво съмнение Еленко е сякаш доста, доста прав. Наистина голяма част от изтъкнатите дейци на ССБ от недалечното минало са били кошничари по професия: Янаки Градев, Христо Белобрадов, Желязко Пеев, Стойчо Милчев, Димо Мангъргов, Марин Матов, Георги Даракчиев, Дончо Дончев, Дамян Дамянов, Владимир Желев, Георги Митев, Димо Тотев и други. Но колежата Милицин може би имаше предвид и други пловдивчани като Димитър Парапанов, Данчо Данчев, Коста Дечев, Георги Холянов - с високи публични роли и забележителни професионални постижения.

Освен Владимир Желев другият сляп кошничар с европейска и световна известност е Димитър Парапанов. Той, както е добре известно на читателската аудитория, е учредител и председател на Националната асоциация на сляпо-глухите. Парапанов също е един от двамата одитори на Световната федерация на сляпо-глухите и на Европейския съюз на хората с двойно сензорно увреждане. А преди три години само три гласа не му достигат да оглави и европейската организация на сляпо-глухите. И пак ще повторя, а съм готов и да потрета, че не ми е известно друг българин с увреждания да е заемал или да заема едновременно такива високи позиции в европейските и световните сдружения на хората с увреждания. Отдавна Димитър Парапанов трябваше да е носител на високо държавно отличие. И думите на Спасителя Христос са в пълна сила и в този случай: "Пророк не бива без почит, освен в отечеството си, между сродници и у дома си".

Патриархът Милицин е прав също в голяма степен и с твърдението си, че кошничарството за нас беше школа, университет. Сещам се веднага за индийската поговорка, че "човек за човека е учител". И ние, кошничарите, наистина се учехме един друг. Нещо като британската взаимноучителна Бел-Ланкастърска система. Сред нас имаше колеги и с висше, и със средно образование. Работните помещения бяха неголеми, което улесняваше нашето непосредствено общуване. Обменяхме различна

информация, обсъждахме прочетени книги, дори учехме есперанто и френски. И непрекъснато спорехме. И то доста настървено! Връзваха се жестоки басове. Освен д-р Никола Вачев и Дамян М. Дамянов арбитри бяха трите тома на петтомната "Кратка българска енциклопедия" и един речник на чуждите думи в българския език, чийто автор вече не си спомням. Д-р Вачев е с висше стоматологично образование, но поради силно увреденото си зрение се бе преквалифицирал в най-обикновен дънар, плетеше дъна за дамаджаните, специална оплетка. А Дамян освен вечерната пловдивска гимназия бе успял да завърши и някаква партийна школа, най-вероятно за да улесни попадането си в железните редици на комунистическата партия. Енциклопедиите и речникът постоянно обитаваха един доста здравичък сак на Велик Атанасов. Въпросният сак ни съпровождаше и при нашите релаксиращи следработни запивки. Там също понякога се вихреха свирепи интелектуални препирни. И еднокракият ни окачествител бай Митко Графа тогава посягаше към тежкия сак и отваряше фолиантите. И нещо може би любопитно за част от читателите. Точно с този речник на чуждите думи в българския език великият Велик тестваше общата култура на приятеля си Атанас Сапунджиев, магистър по право: "Еее, бай Нас, ти нали си с висше образование. Случайно да знаеш значението на думите фолиант и констелация?". Сапунджиев се поизпотпява, лицето му почервява и отваря с неприкрита досада: "Велко, като съм висшист - не съм длъжен да зная всички чуждици в нашия език. Има си речници за тези думи...".

Сигурно по повод на този малко тъжен юбилей сред нас са и тримата все още живи основатели на нашия "Успех". Това са ветераните Еленко Милицин, Петър Мишев и Годор Лардев, специално дошъл от София за случая. Петър Мишев аз квалифицирам също за основател, макар той да започва работа цели 23 дни след старта на предприятието. Присвоявам му това звание може би заради неговите 17 години, а може би и поради ОГРОМНОТО му желание за работа като кошничар, щом занимава с този свой трудов порив чак министър-председателя Вълко Червенков.

Организаторът на кошничарската среща Велик Атанасов, сам брилянтен кошничар, връчва на основателите сувенири и ги поздравява по случай двойния празник.

В Пловдив Еленко пристига през 1952 година, съвсем наскоро навършил 18 години. Идва от далечното видинско село Горни Лом, община Чупрене. Постъпва в Държавното учебно-производствено предприятие (ДУПП) "Труд" на обучение по кошничарство. След усвояването на занаята остава да работи още известно време в предприятието, където учителства Янко Гаджалов – майстор-кошничар. А след това Еленко продължава да практикува царския занаят в Градския промишлен комбинат, цех 56. И от 3 януари 1956 година Еленко Милицин заедно с още двама слепи кошничари започва работа в новоразкритото пловдивско предприятие за слепи. За нас, младите, бате Еленко е един изключителен модел за подражание. Той пръв се сдобива със собствен дом, без никаква помощ от родители и други близки. За много от нас той е отзивчив и безвъзмезден консултант как да си осигурим собствено жилище. Еленко Милицин години наред оглавява ревизионната комисия на районната ни организация. Избиран е също и за председател на съюзната организация в предприятието. Вече като пенсионер 11 години заедно със съпругата си Величка живее при своя син Емил в САЩ. Но преди две години се завръща в България. След година и синът му последва бащиния светъл пример.

Годор Лардев, едва 16-годишен, постъпва в ДУПП "Труд" на 1 октомври 1953 година, където е на обучение и на работа до края на 1954 година (или цели 15 месеца по неговите доста точни сметки). Там македонският младеж е рамо до рамо с бай Христо Белобрадов, бъдещия управител на пловдивския "Успех". Годор има известни кошничарски умения, защото през учебната 1952-1953 година завършва профкласа на училището за слепи "Георги Димитров" (сега "Професор Иван Шишманов"). От началото на 1955 година той се премества в Промкомбинат "Шипка", а от следващата 1956 е вече работник на пловдивското предприятие за слепи. Тук той е първият комсомолски секретар. През лятото на 1958 година, отпочивайки в село Шипково, открива своята брачна половинка Стоилка и заминава с нея за София. Там той постъпва на работа като артист-хорист в Професионалния хор на слепите.

Благодарение на диригента маестро Стоян Бабеков, Годор Лардев се утвърждава и като солист със записи в БНР. В същия хор той е и дългогодишен синдикален лидер.

Петър Мишев, известен сред всички основатели като "Човека на Вълко Червенков", навършил само преди пет дни своите 17 години, пристига от вадиножния и заетръсен Чирпан и започва своята плодотворна професионална кариера на пловдивска територия. И то с ходатайството на тогавашния

всемогъщ български премиер! Да, макар и на тази крехка тийнейджърска възраст, и той се нарежда сред дващестината основатели на пловдивското предприятие. В това предприятие Петър е комсомолски секретар, синдикален лидер, съюзен активист. Данчо Данчев надеждно свидетелства, че в далечната 1957 - 1958 година нахаканото чирпанлийче, заедно с Тодор Лардев, дори се учи да свири на акордеон. Интерес към нашата сбирка прояви и агенция "БГНЕС". Неин репортер взе интервюта от Еленко Милицин и Велик Атанасов. Почти съм сигурен, че любопитството на медията е катализирано от неуморимия Георги Генов. Кошничарското тържество, както подобава, вече е текстово отразено и от сайта на пловдивската регионална съюзна организация – <http://ssbplovdiv.eu>.

ПРОЕКТИ Нов проект на фондация "Хоризонти"

От месец април фондация "Хоризонти" работи по нов проект - "Справочник за клавишните команди при работа с екранния четец Jaws – версия 17.0".

Проектът е с продължителност 4 месеца и е на стойност 4082 лв., с безвъзмездна помощ от Агенцията за хората с увреждания в размер на 3862 лв. и собствен принос от 220 лева.

Основна цел на проекта е подобряване на достъпа до информация чрез използване на възможностите на по-нови версии на програмата Jaws, а неговите специфични цели са повишаване на дигиталните знания и умения на хора със зрителни увреждания чрез използване на Jaws – версия 17.0. и преодоляване на изолацията на зрително затруднени лица чрез ползване на последната към момента подобрена версия на екранния четец Jaws – версия 17.0.

Чрез реализирането на настоящия проект ще бъде подобрен достъпът до информация чрез използването на възможностите, които предоставя по-новата версия на екранния четец Jaws. С напредването на дигиталните технологии и бързото развитие на операционната система Windows се появи неотложна необходимост от разработване на справочник за клавишните команди при работа с екранния четец Jaws и по-конкретно с последната му версия 17.0. През последните години броят на незрящите хора, ползващи компютър, значително се увеличи и достъпът им до различни информационни бази е затруднен. Фондация "Хоризонти" от създаването си до момента работи за равен достъп на зрително затруднените хора до всички информационни източници, което обяснимо доведе до решението да бъде разработен и отпечатан на брайл справочник с клавишни команди за Jaws – последна версия 17.0.

Информационните технологии се развиват изключително бързо. Едновременно с тях, макар и догонвайки ги, се развиват и специализираните помощни технологии за достъп. Екранният четец JAWS for Windows се обновява ежегодно, като се добавят нови и полезни функции. Последната версия на екранния четец – версия 17.0, излезе през октомври 2015 година. Най-значителната нова функционалност в тази версия е възможността за работа с най-новата операционна система Windows 10. Тази версия на операционната система е с голям брой нови функционалности и като се има предвид политиката на Microsoft безплатно да обнови всички съществуващи версии Windows 7 и 8 към версия 10, ясно се очертава необходимостта незрящите потребители да притежават необходимите им функции чрез JAWS версия 17.0, за да имат свободен достъп до Windows. Незрящите потребители при работата си с компютър не ползват мишка, а изключително само клавиатура. Затова за ефективната им работа е необходимо да ползват клавишните команди на екранния четец или на ползваните потребителски приложения на операционната система.

Един такъв справочник е и изключително ценно помагало в процеса на обученията на незрящи за работа с компютър. Затова справочникът ще бъде разпространен сред различните организации и

институции за незрящи – Читалището, брайловите библиотеки, училищата за незрящи, обучителните центрове и други, сродни на фондацията, неправителствени организации.

Целевата група по настоящия проект обхваща над 2000 незрящи, хора с различна загубена работоспособност, с различен социален статус и в различна възраст, които в ежедневието си или на работното си място ползват компютър и непрекъснато развиващите се компютърни приложения и устройства.

Фондация "Хоризонти" в своите стратегически цели застъпва извършването на разнообразни дейности, повишаващи възможностите за достъп до информация на тази категория хора с увреждания, за тяхното по-активно социално включване. Тези дейности досега са водели до значими обществени ползи, а в бъдеще очакваме все по-голям интерес от страна на потребителите и все по-добри резултати в организационен и социален аспект.

Събина ЧОБАНОВА

ПЪТЕПИС На Власинското езеро

В прохладната пролетна утрин на деветия ден от месец април неголяма група от тръпнещи в очакване хора със засмени лица посрещаме изгрева в градинката до ул. "Клокотница" в спящия столичен град. Не след дълго, точно в уречения час, пристига и автобусът. Потегляме плавно по тихите софийски улици към жк "Люлин", там в комплекса на слепите на бул. "Европа" вече ни чакат и питат по телефона "какво става". А точно след моста на "Захарна фабрика" бай Данчо Адмирала размахва весело бастун - "Накъде без мен...".

Най-после всички са по местата си, отсъстващи и недоволни няма, защото кой къде ще седне се определя според реда на записването.

Програмата за деня е ясна, припомняме си я по микрофона и шофьорът Румен дава газ по все още новата магистрала "Люлин" - пред нас са планините на Западна България...

Неусетно пристигаме в град Трън. "Нападаме" центъра и създаваме леко оживление. Любопитни ни питат откъде идваме и накъде сме се запътили. Време е за кафе и закуска. Но малко преди да слезем от автобуса научаваме подробности за този край, които споделяме:

- Община Трън се намира в северозападната част на област Перник, в Югозападна България на границата с Република Сърбия. В България граничи с общините Трекляно (Кюстендилска област), Брезник и Земен (Пернишка област), Драгоман (Софийска област). Територията на общината обхваща котловините по поречието на река Ерма - живописното Знеполе и планините от другата част, наречена Краище. На границата със Сърбия има граничен контролно-пропускателен пункт в село Стрезимировци.

Населението на общината е малко над 4000 души по данни на НСИ. Трън е единственият град, а в селата, на брой 51, живее около 40% от населението на общината. Повечето от селата са пръснати по долината на Ерма и нейните притоци, които заедно с Треклянската и Пенкъвската река прекосяват селищната система.

След като нахранихме със сандвич и няколкото улични кучета, маркирани по ушите, потегляме отново на запад.

Времето е типично пролетно, прогнозата е за превалявания и това не е в полза за разходката по екопътеката към ждрелото на река Ерма, а и автобусът ни е доста голям и трудно ще маневрира по тесния път. Задоволяваме се със словесно описание на красотите на този край, което изслушахме по

пътя към границата и не може да не предложим на читателите на списанието, въпреки че прилича и на инструктаж.

Според зрящия посетител пътеката в ждрелото на река Ерма (или Трънското ждрело) е като в посещение в приключенски парк - ще се спускате по стръмни стъпала, направени от камъни, ще преминавате по леко поклащащи се дървени мостчета, ще се изкачвате по дървени стълби и ще се придържате за парапети, докато изкачвате най-стръмните части! И ще минете през тунел, издълбан в скалата. И по-добре си носете фенер дори и през деня, защото вътре могат да се срещнат и добродушни крави, които се крият от следобедната жега.

До началото на пътеката ви отвеждат кафяви указателни табели. Има малък паркинг, където да оставите колата си, а оттам връзвайте връзките на обувките си и право напред (и нагоре, и надолу...)! Удобните обувки са много важни, тъй като пътеката не е от най-лесните, а камъните са хлъзгави дори и в сухо време (във влажно по-добре не ходете). Понякога може да се срещнат и лели с джапанки, но преживяванията им няма да бъдат съвсем приятни нито за тях, нито за джапанките. Пътеката е подходяща за деца, но не и за най-малките.

Има само едно място по пътеката, където е възможно да се объркате - след като излезете от тунела, около 20 м по-късно трябва да слезете от широката пътека и да се спуснете стръмно надолу в ждрелото. Табелата за това обаче е сложена така, че може да се види само след като я подминете и се обърнете назад.

На друго място, след стръмно изкачване по скалите, ще излезете от шубрак на открито и ще се окажете в подножието на два върха от скали. Ако поемете наляво (и стръмно нагоре), ще се качите до панорамната площадка с 360-градусова гледка към местността. Пътят надясно и леко надолу ще ви отведе обратно при паркинга, но по друг, по-полегат път.

Дължината на пътеката е 1,5 км, но поради стръмното изкачване преминаването ѝ ще ви отнеме повече от час. Не забравяйте да си вземете вода! След изморителното катерене, потене, охкане и ахкане можете да си поседнете в къта за отдых при началото на пътеката. От съвсем скоро има няколко беседки, маси с пейки, няколко барбекюта, детски люлки и катерушки. Мястото за разпъване на палатки не е голямо, но пък е равно и можете да се разхладите, като си топнете краката в реката. Не след много сме и в село Стрезимировци, разположено от държавната граница между България и Сърбия.

Да, от другата страна е пак България, но тези земи, наречени у нас Западни покрайнини, са несправедливо предадени за управление на Сърбия с Ньойския договор от 1919 г., с който завършва за нас Първата световна война.

Гледката е страшна – изоставени и полурухнали къщи, пустош, няма дори и кучета, а някога, преди по-малко от 100 години, тук е кипял живот...

И ние сме "наказани" от Ньойския договор - с общ престой на двата гранични контролно-пропускателни пункта за малко повече от час.

Най-после автобусът поема по тесен асфалтов път, който се вие като змия между свежа брезава гора нагоре в планината. Крайната ни цел вече е само на някакви си дващестина километра! А в автобуса „курсът“ по икономическа география продължава:

- Платото Власина се намира на 1230 м, а езерото на 1210 м надморска височина. Власинското езеро е най-голямото изкуствено езеро в планините на Сърбия и изкуственият водоем с най-голяма надморска височина. Брегът му е назъбен от многобройни заливи, които са подходящи за плаж, водни спортове и разходки с лодка, като най-големият залив носи красивото име Биляна. Околностите на изкуственото езеро са осеяни с многобройни поляни и са подходящи за къмпингуване. При средна дълбочина от 10 м дължината на водното огледало е 9.5 км, а ширината му възлиза на 3,5 километра. Водният обем от 165 милиона кубически метра се попълва от много поточета, потоци и реки, които са свързани чрез 13 основни канали, вливащи се в езерото. Водата в езерото е студена, което е обусловено от доста високата му надморска височина, като през най-топлия за годината месец август температурата на водата достига максимум до 18 градуса по Целзий. През зимата водата замръзва и може да се карат кънки. В езерото живеят много сладководни видове риба, като сивен, дъгова пъстърва, шаран, толстолоб, бяла риба, костур, змиорка, риба-луна, сом, шаран, каракуда, кефал. Околностите са притегателни като магнит за любителите на спортния риболов.

Власинското езеро е заобиколено от планините Чемерник с най-висок връх Въртоп - 1721 м, и

Варденик с най-висок връх Стреш - 1876 метра. То е създадено след Втората световна война и е част от създадената система от язовири и водоеми в района за добив на електроенергия.

Езерото се намира сред девствени широколистни гори, сред които преобладаващ вид е брезата. Целият район е екологично чист и е известен със своя здравословен микроклимат, подходящ за страдащи от астма и възпаления на горните дихателни пътища, както и за страдащи от заболявания на кръвта.

В района на Власинското езеро се наблюдават редки видове птици, патици, корморани и други.

Преобладават растения, които виреят единствено в изключително екологично чиста среда. Тук се е настанила и вид росянка - единственото хищно растение в Сърбия, което се среща само около Власинското езеро и си хапва насекоми за закуска...

Ние също вече огладняваме, само че по сръбското часово време е още 11.30 часа. За сметка на това приближаваме бившата резиденция на Тито. Това е добре поддържана триетажна сграда в стил голяма ловна хижа, строена през 50-те години на миналия век. Сега предлага хотелски и ресторантьорски услуги, очаква я приватизация. От пръв поглед си личи, че Тито е имал вкус към местата за почивка – цялата околност е заобиколена от чудесен парк с много зеленина, в центъра на която е голям залив с огледално чиста вода.

На паркинга ни посреща шефът на комплекса, разбираме се бързо и след уточняването на подробностите се пръскаме из околностите на парка и езерото, за да се насладим на природните красоти. Минути преди да засвири музиката в ресторанта, си заемаме местата и с удоволствие похапваме от традиционната сръбска кухня, гарнирана с предпочитаните от всеки питиета. Цялата обстановка е толкова близка до нас, все едно сме в България - почти всички говорят на български. Няма нищо неразбираемо, плащаме с български пари магнитчетата и другите сувенири, както и обяда. А музиката захваща народни песни, които са си досущ като нашите, само където ги "въртят" на 45 оборота.

Неусетно минава времето, тръгваме си с неохота, а тъкмо сме се разгорещили - някои завързват вече познанства с нахлулите заедно с музиката други посетители от местните.

Времето навън вече се е смръщило, слънцето е отстъпило на сивите облаци. Мирише на дъжд и прогнозата за времето започва да се сбъдва. Приповдигнатият дух и доброто настроение се прехвърлят вътре в автобуса.

Не след дълго в приграничното село Клисура изкупуваме всичките сръбски кори за баница от крайпътния магазин, който въпреки и много добре зареден, не успява да удържи на българската ни търговска "атака".

На граничния контролно-пропускателен пункт също ни очакват, като този път се отървахме с „наказание“ само от 40 минути.

А дъждът си влезе напълно в ролята и забарабани монотонно по стъклата и корпуса на автобуса. И географията се замести от историята на Света Петка Българска, която е живяла край Трън, като е оставила интересни вкаменили се следи, а мястото е превърнато в параклис, носещ нейното име!

И бързо се изнизват през водните струи, облели стъклата на автобуса, и Брезник, и Перник, ето я вече и красивата, но обляна в сълзите на дъжда, магистрала "Люлин".

Неусетно сме пак в София, която ни посреща също като в песента на Богдана Карадочева - "...И тъмна, и прашна, и мръсна, и страшна ...", само че този път къпеща се в пролетен дъжд - "...ти София моя, любов и тревога...".

Въпреки това всички са доволни, заредени са с нови спомени, снимки, познанства.

Приятните и незабравими мигове през този пролетен ден за членовете на ССБ и техните придружители станаха възможни благодарение на организацията от ръководството на СК "Успех - София" и с логистичната помощ на председателя на РСО София при ССБ Асен Алтънов.

Иван БАКЪРДЖИЕВ

ЮБИЛЕЙ 140 години от подвига на Христо Ботев и неговата чета

Тих бял Дунав

Текст: Иван ВАЗОВ

Музика: Иван КАРАДЖОВ

Тих бял Дунав се вълнува,
весело шуми
и "Радецки" гордо плува
над златни вълни.

Но кога се там съзира
Козлодуйският бряг,
в парахода рог изсвирва,
развя се байряк.

Млади български юнаци
явяват се там,
на чела им левски знаци,
в очите им плам.

Горд отпреде им застана
младият им вожд -
па каза на капитана
с гол в ръката нож:

- Аз съм български войвода,
момци ми са тез,
ний летиме за свобода
кръв да лейме днес.

Ний летим на България
помощ да дадем
и от тежка тирания
да я отървем.

Парахода остави ни
и по начин благ,
та дружината да мине
на родния бряг.

Капитана - немец същи -
отказва - тогаз
Ботев люто се намръщи,
вика с бурен глас:

- Туй го искам, не се моля:
всички сте във плян.
Тук се гледа мойта воля,
аз съм капитан!

Чуй, там днеска мре народа
в бой с ужасен враг!
Карай бързо парахода

на български бряг!

И гласа му става страшен
при тия слова,
немец бледен и уплашен
преклони глава.

Бърже парахода плува
към желаний край,
Дунавът се по вълнува,
весело играй.

Много време се измина
как не бе носил
храбра българска дружина -
твар за него мил.

А дружината запява
песен зарад бой
и байряка се развява
гордо с лева свой.

Парахода веч наваля
на милия бряг,
Ботев шапката си сваля,
че говори пак:

- Хайде, братя, излезнете,
тука ще се спрем
и земята целунете,
дето ще да мрем!

И от радост упоени
пред левския стяг
всички падат на колени
на светия бряг.

- Братя! - вика им войвода
със гърмовен глас. -
Скоро радостно народа
ще посрещне нас!

Скоро с гръм ще поздравиме
Стара планина,
кървав бой ще заловиме
с турски племена!

Ний във битки не сме вещи,
малко сме на брой,
но сърца ни са горещи -
гладни сме за бой!

Скоро турчин ще изпита

грозната ни мощ:
правдата е нам защита,
левът ни е вожд!

И по цяла околия
глас екна съгрян:
"Да живее България,
смърт на зли тиран!"

Канада пази тайната на "Тих бял Дунав". Композиторът Иван Караджов бил войвода и учител

Румен ЖЕРЕВ

От прашните страници, проследяващи нееднозначната история на Вътрешната македоно-одринска революционна организация, излиза още едно позабравено име на революционер - войводата Иван Христов Караджов.

Той е пряк участник в революционните борби на организацията от нейното създаване до смъртта си през 1934 година в Горна Джумая, днешен Благоевград. Известен сред другарите си още с псевдонима Веригин, той обикаля почти цяла Македония като учител по музика, но в същото време е активен деец в нелегалната въоръжена дейност на ВМОРО. Неговото име се нарежда наравно до това на Иван Вазов като автор на музиката на безсмъртния химн "Тих бял Дунав се вълнува".

Роден е на 8 декември 1875 г. в горноджумайското село Лешко, Пиринска Македония. Със стипендия на Българската екзархия е изпратен да учи в българското класно училище в Цариград. Завършва Солунската българска мъжка гимназия, където се присъединява към ВМОРО. После е учител по музика в Горна Джумая и в Скопското българско педагогическо училище. Образованието си завършва през 1902 година в Императорската певческа школа в Санкт Петербург, където през 1900 г., заедно с Кръсте Мисирков и други студенти, участва в създаването на българска студентска група. След това е назначен като учител по пеене в Солунската българска мъжка гимназия. По време на Илинденско-Преображенското въстание турците го пращат в затвора.

Амнистират го през 1904 г. и от 1905 до 1907 г. учителства в Серското българско педагогическо училище и същевременно е окръжен ръководител на ВМОРО. Заподозрян от властите, бяга в България и учителства в Пазарджик и Дупница.

След Младотурската революция през 1908 г. отново става български учител в Солун. Караджов е сред учредителите на Съюза на българските конституционни клубове. През 1909 г. композира музиката на песента "Тих бял Дунав се вълнува", първо я изпълнява духовата музика на Солунската българска мъжка гимназия "Свети Свети Кирил и Методий". Отново е преследван от властите, които го преместват да преподава пеене в Солунската българска девическа гимназия. Когато през октомври 1910 година турските власти предприемат обезоръжаване на организацията, Иван Караджов отново е уволнен и тормозен. Идва Балканската война и Караджов се записва доброволец в Македоно-одринското опълчение на Българската армия. В края на 1913 г. учителства в Горна Джумая, но се задава Първата световна война и войводата командва разузнавателна чета.

След войната до 1930 г. отново преподава пеене в Горна Джумая. Включва се във възстановената от Тодор Александров ВМРО и е пунктов началник на организацията в Горна Джумая. Михаил Монеv и Иван Караджов изграждат и осигуряват куриерски връзки, набавят оръжие и екипират въоръжени чети

за акции срещу сръбските окупатори във Вардарска Македония. Преследван е от правителството на Александър Стамболийски, дори се прави опит да го убият заедно с Михаил Монеv и Иван Попевтимов. Поддръжник на дясното крило на Иван Михайлов, Иван Караджов участва в потушаването на Септемврийския бунт в Пиринска Македония през 1923 година. Умира на 24 май 1934 г. в Горна Джумая.

Използван източник:

politika.bg